

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק לאור דברי האור החיים

את הפסוק (ו, ד): "וּפְשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מְחוֹץ לַמִּזְבֵּחַ אֶל מְקוֹם סְהוֹר" דורש האור החיים כמין חומר, ובדרך רמז מייחס את כל האמור בו לענין הגאולה העתידית והשלימה.

בתוך דבריו מפרש רבנו את המילים: 'אֶל מְקוֹם סְהוֹר', כמתייחסות לארץ ישראל הקדושה והטהורה, בניגוד לארץ העמים המוחזקת בטומאה ואף אווירה מטמא.

מקור ענין טומאת ארץ העמים הרי הוא בגמרא (שבת יד, ב), ועניינה - טומאה מדברי סופרים בלבד, מהטעמים שיבוארו לעיל ובגדר אותו קבעו חכמינו ז"ל.

בטעם הדבר מצאנו בחז"ל כמה סיבות. ראשית, קיים החשש שבעפר ארץ העמים מעורבים מתים אשר נערו לשם בומן המבול. שנית, מתוך רוב הרדיפות והטבח העקבי שטבחו אומות העולם בעם ישראל - קלטה האדמה אל קרבה רבים מהורגי ישראל. סיבה נוספת נעוצה דווקא בהיבט אחר לגמרי - גזירה מיוחדת אשר מטרתה למנוע יציאה לחוץ לארץ.

נידונים רבים ורחבים מסתעפים מסוגיא זו, אולם אין כאן המקום להאריך בהם. אכן נתמקד במסגרת זו בנידון יסודי בהלכה זו, הנתון למחלוקת הפוסקים.

לכל מטמא עפר ארץ העמים במגע ובמשא, אולם לענין טומאת אהל נחלקו הדעות בקרב הראשונים. יש הסוברים כי טומאת אהל תקפה בעפר ארץ העמים אך ורק במקומו, בחוץ לארץ, אחרים סבורים כי אכן יש טומאת אהל בעפר ארץ העמים ואף שלא במקומו, ואילו יש התולים בידון זה במחלוקת התנאים האם מת עכו"ם מטמא באהל.

טומאת ארץ העמים, מבחינת דרגתה, מוגדרת כ'אבי אבות הטומאה'. אי לכך, הנוגע בה [או המאהיל עליה - לדעות שהוזכרו] נטמא והופך להיות בדרגת 'אב הטומאה'.

כבוד בארנק, זכרונות לחוד, ומציאות לחוד. הקבלה איננה. הנחמדות המשתפכת מהדמות שממול, האדיבות הישראלית המפורסמת והסבלנות השמורה לעובדים בסוף משמרת מצטרפות ועושות יד אחת נגדו, מה שמתבטא במשפט הקצר, התמציתי והמתסכל ביותר שהומצא אי פעם: 'בלי קבלה - אין החלפה'. הוא מנסה את מזלו באמצעות צרור משפטים ארוך הנורה מפו בשטף, מוסיף אי אלו דברי נימוסין ומחמאות, תודות וצינונים לשבח, מתקדם לשלב הבא ומביע את דעתו בנוגע למידת ההתאמה של עובדי הסופר בכל הנוגע לעבודה עם לקוחות, וכולם. האדישות מקוממת, אך המציאות טופחת על פניו בלגלוג. **בלי קבלה**, קובעת המציאות המדוברת - **אין החלפה**. מסתבר שישנם אי אלו כללים הנוגעים להחלפת והחזרת מוצרים, יש קווים מנחים ברורים ובלתי ניתנים לשינוי.

אין דרך אחרת, פשוט אין

בפרשתנו נאמר בנוגע לעבודת הקרבנות (ו, לז): "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאִשִּׁם ולמלואים ולזבח השלמים", ובביאורו של רבנו האור החיים הקדוש לפסוק הוא מאריך ומרחיב בנוגע לאחד מיסודות עבודת השי"ת. ראשית מקדים רבנו וקובע, על פי המקובל מחז"ל בתורת הסוד, עובדה אשר קיבלה משנה תוקף במהלך הדורות על פי דבריהם חוצבי הלהבות של מאורי החסידות ותלמידי הבעל שם טוב לדורותיהם, והיא: "אֲשֶׁר אָמְרוּ כִּי תְּכַלִּית עֶסֶק הַתּוֹרָה הוּא לְבַרֵּךְ נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה אֲשֶׁר נִפְלוּ וְאֲשֶׁר נֶאֱמָרוּ מִהַקְּדוּשָׁה, וְלִהְיוּתָם בְּיַחַד שְׁלֵם לְכַמוֹת שְׁהִי".

אלא שכאן מוסיף רבנו ומבהיר, למען הסר הספק, מהו כלי הנק החזק והאימתני ביותר אשר בכוחו להוציא מיד כוחות הטומאה את הניצוצות שבלעו ולהעלותם לקדושה, ואלו דבריו: "וְאִין לָךְ דְּבַר שְׁפוּקָד עֲלֵיו לְהוֹצִיא בְּלַעַו מִפְּנֵי, וְזוֹלַת אֲמָצְעוֹת עֶסֶק הַתּוֹרָה יַעֲשֶׂה כָּל דְּבַר עֶקֶר. יַעֲלֶה נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּפְלוּ קִדְּם עוֹלָם הַמִּקְוֵן, וְיוֹצִיא מִסֵּם בְּלַעַו מִפְּנֵי וּמִפְּצוּצוֹ וּמִמָּחָה כּוּחוֹ עַד אֲשֶׁר יִקְיֵא חַיִּל בְּלַעַו. וְהוּא מֵאֲמָרָם ז"ל (קדושין ל, ב): 'אם פגע וכו' אם אָבֹן הוּא נִמּוֹת וְאֵם בְּרִזָּל מִתְּפוּצָץ'.

'וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים', על דרך אומריו: (תהלים נ, כג): 'זֹבַח תּוֹרָה יִכְבְּדֵנִי, וְדַרְשׁוּ ז"ל (סנהדרין מג ב): 'זֶה הַזְּבִיחַ יִצְרוּ. וְהַזְּבִיחָה הוּא שִׁינְצָהָ, וּבְבַחֲנֵיהָ הַנִּצְחָוֹן הוּא בּוֹרֵר מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הַטּוֹב אֲשֶׁר אֲנִס מֵאֲדָם הָרָאשׁוֹן. וְהִנֵּה בְּחִינָה זוֹ הִיא מַעֲלָה גְדוֹלָה אֲשֶׁר יַתְעַצֵּם לִזְבַּח יִצְרוּ, כְּמַעֲשֵׂה דָוִד שְׁאָמַר (תהלים קט, כב): 'וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי, וְדַבַּר זֶה עוֹשֶׂה פְעֻלָּה גְדוֹלָה בְּבַחֲנֵיהָ שְׁאֵנּוּ מִשְׁתַּדְּלִים עֲלֶיהָ'.

אכן, נותר רק לברר דבר אחד נוסף. אמנם אין כח ככוחה של התורה הקדושה, אין דרך יותר יעילה להעלות את ניצוצות הקדושה שנפלו בשבי הטומאה, הכל אמת, שריר וקיים. אולם מה יעשה אדם שכוחות הנפש שלו לא עומדים לו? אחד שאינו רואה את עצמו מסוגל לעשות זאת בכח התורה הקדושה? מהי הדרך הטובה ביותר, מלבד עסק התורה, המסוגל להביא לתוצאה דומה או לכל הפחות קרובה אליה?

שולחן שבת עם האור החיים

'תדר מיובש ועלי כוסברה מסוכרים?' גדליה כיווץ את מצחו, חפן את זקנקנו המפורסם והרים את גבות עיניו למקסימום האפשרי, מנסה להביץ במה דברים אמורים ומה בדיוק רוצה ממנו הגברת, 'ומה זה בדיוק מרגרינה שלושים ושש אחוז בעלת מרקם רך ואחיד?'

נוות ביתו החסודה והצדקנית, זו שעד ממש לאחרונה עסקה בניסיון נואל למצוא את הנוסחה המתאימה לענבי הגפן בענבי הגפן כמיטב מסורת השדכנות האברכית, סיימה זה עתה בהצטיינות קורס בישול למתקדמים והפכה אותו ואת הילדים לשפני ניסיון, כשבמקביל הוא עצמו מגלה את ייעודו החדש כשליח רכש נמרץ המתמחה באיתור מצרכים שאפילו יד הדמיון הטובה אינה מגעת אליהם.

בכך נגזר עליו מסע תענוגות בסופר השכונתי, טיול ארוך ומפותל בין מחלקות אשר על קיומן לא ידע עד כה וסקירה מדוקדקת של מדפים עמוסים לעייפה במוצרים בעלי שמות אשר פשרם נהיר ליודעי ח"ן.

'אם אין שוקולד צמחי פרווה בטעם קפה מגורען' הטורקית המתגלגלת מעבר לקו דווקא בעלת דמיון מפליא לעברית, 'לא נורא אם תיקח שברי קקאו מקסיקני'. זהו, כאן הוא נשבר.

הוא גם ידע לאן זה הולך. הוא יחזור הביתה, כמובן אחרי ההמתנה ממושכת בתור לקופה וניסיון מגוחך להבין על מה, למען ה', הוא שילם סכום בן ארבע ספרות.

תצטרף לכך חגיגת החזרת העגלה הצולעת למקומה וקרב עיקש עם מטבע החמישייה הנצחי, קרטוע מעורר רחמים ודידוי עקב בצד אגודל - כשהאגודל המדובר הוא זה של היד והסיבה שהוא נושק לעקב נעוצה במשקל השקיות המזודה לחלוטין עם כוח המשיכה.

ואז, בסוף, כשהוא יופיע בסלון ומצחו נוטף מפלי זיעה ונשימותיו התכופות יכולות לפרנס מפוח תעשייתי, היא תשלוף מאי-שם את מילת הקסם: 'תחליף'.

או במילים פשוטות: 'ראיתי עד כמה נהנית מהחוויה המלהיבה, נכחתי לראות כי מצאת את ייעודך בחיים ואני מכירה בחיבה העזה שאתה רוכש כלפי רשתות מזון למיניהם'.

לך. תחזיר. תחליף. איזה צליל ענוג יש למילים הללו.

נו נו, שזה בתרגום חופשי: אי א ברוך, והנה הוא משתרך בדרכו חזר אל הסופר.

מבטו סוקר במשטמה עזה את הדלתות האוטומטיות וחולף דרכן בסערה, נועץ זוג עיניים רושפות במבנה המגוחך המכונה 'קופה ראשית' וניגש לעבודה ככפאו שד. אם אין ברירה - הוא יודע, אין ברירה.

ידו נשלחת כמו באופן אוטומטי אל הארנק, מחטטת ומפשפשת בקרבו והופכת את תכולתו לתערוכה חיה של פריטים חסרי חשיבות, נוברת ותרה אחר הקבלה המבוקשת, זו שתאפשר לו לבצע את המטלה הכפויה ולסוב על עקביו.

אפס, הקבלה המדוברת פיתחה אישיות משל עצמה ויצאה לטיול במרחבי הלא-נודע. הוא זוכר היטב כיצד עזב את הקופה והיא אחוזה בידו, השומר בכניסה חתם עליה באדיבות, והוא בטוח שלאחר מכן היא הונחה אחר

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

בני האדם, מטבעם, סולדים ומתרחקים עד קצה היכולת מכל שמץ של טינוף גשמי, סירחון ולו הקל ביותר או לכלוך כזה או אחר, לבל ידבק בהם חלילה רבב או תעלה באפם אף משהו של צחנה קלה. הדבר נכון גם להיפך, אנו נמשכים כפרפרים אל האור לעבר כל ריח טוב, ניחוח מעודן המגרה את חושינו.

מסתבר כי החוטם, כמו גם שאר החושים, רגישים במיוחד. הקולטנים בהם ניחנו מעבירים הישר אל המוח את התחושות השליליות הצפות בנו ואת אי הנעימות האוחזת בנו לנוכח מראה או ריח מעלה קבס, וזה האחרון נותן תיכף את הפקודה לברוח ולשמור מרחק.

כך גם מנגד, כשאנו נתקלים בניחוח כלשהו המעורר את חוש הריח שלנו ומביא עמו משוב חיובי, המוח כמו מעצמו מעודד אותנו להישאר במקום, לספוח אל קרבנו ולו משהו.

אך מה בנוגע לניחוחות רוחניים? האם החושים שלנו רגישים דיים עבורם? אל הישיבה הרמה והמעטירה אשר בשיאוואו נהרו טובי התלמידים המחוננים מכל קצווי ארץ, צורבים מופלגים ועילויים מקרוב ומרחוק, מתוך רצון להתבשם מתורתו של ראש הישיבה הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ע.

בין בחירי התלמידים הסתופף תלמיד קדוש ומורם מעם בשם ר' יעקב יצחק מלנצהוט, אשר לימים יצא שמו בעולם בתור הרה"ק 'החווה' מלובלין ז"ע, והוא שהעיד על העובדה המבהילה הבאה.

כחלק מסדרי לימודו של הרבי הגדול ר' שמעלקא, נהג הוא לעיין ולהעמיק בשלחן ערוך אורח חיים, סדר בו השתתף לא אחת התלמיד הגדול, ובמסגרת לימוד זה בצוותא חדא עם רבו נחשף לקיומו המופלא של ניחוח שלא מעלמא הדין, 'ריח גן עדן' כפי שהעיד לימים.

הרבי ר' שמעלקא מצידו, בחפצו העז לבל יתגלה סודו, עשה כל מאמץ להסתיר את הדבר ואף הניח על שלחנו דרך קבע מיני בשמים שונים, זאת על מנת להטעות את הנוכחים ולהביא אותם לחשוב כי מקור הריח בבשמים. אולם לא תלמיד כ'חווה' יטעה בכך, ובחוש הריח הרוחני המזוקק שלו הוא עמד על טיב הדברים.

מעשה מנוגד בתכלית מסופר בספר הקדוש 'קב הישר' (פרק ז), אודות אותו חסיד שהלך בדרך ונתלווה אליו אליהו הנביא. בדרכם חלפו השניים על יד נבלה שהיתה שרועה בצד הדרך, והקבס אחז בחסיד עד שנאלץ לכסות את אפו בידו כדי להגן עליו כמעט מפני הצחנה הנוראה שעלתה מהנבלה. אולם אליהו הנביא, מצדו, כלל לא שת לבו לריח הבאשים המבחיל, חלף לידה כביכול אינו חש בנוכחותה כלל.

כעבור שעה קלה חלף מולם אדם יהיר, מתנשא וגס רוח. או אז, כבר כשראוהו מרחוק, הושיט אליהוא את ידו וכיסה את פניו בסלידה, מנסה להימנע מלהריח את הצחנה שהדיף האיש. לתמיהת החסיד על כך, השיב כי בעל הגאוה הרי הוא מצחין ומסריח אף יותר מן הנבלה!

רבנו האור החיים הקדוש, בדבריו על לשון הכתוב (ו, ה): "וְעָרַךְ עֲלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עֲלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלֵמִים", מזכיר מעשה נורא זה ומתייחס לניחוח הרוחני המיוחד אותו מדיפים הצדיקים - ומאידך הצחנה שמעלים הרשעים במעשיהם, ואלו דבריו:

"וְעָרַךְ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים מִבְּחֵירֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמִים שֶׁבָּהֶם, הַמְעֵלִים רִיחַ בְּשָׂמִים עַל דְּרָךְ אֲמָרוֹ (בראשית כז, כז): "רִאֵה רִיחַ בְּנֵי כְּרִית שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'". וְתַדַּע כִּי כָּל הָעוֹבֵר עֲבוֹרֹת רִיחוֹ נוֹדֵף לְרַעָה, וְהַמְעַשֶׂה שֶׁהוֹבֵא בְּדַבְרֵיהֶם שֶׁהִיָּה עוֹבֵר אֵלֵיהֶם וְרָאָה אֲדָם רָשָׁע וּמְנַעַע עֲצָמוֹ מִהָרִיחַ רִיחוֹ הָרַע יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָרִישׁ בְּעֵבְרוֹ עַל סִרְחוֹן נְבִלָה. וּבְהִפָּךְ הִיָּה לְאִישׁ צַדִּיק שֶׁלֵּם שִׁיעֵלָה מִמֶּנּוּ בְּשֵׁם כְּרִית הַגֵּן".

יש בכך משום מנת מוסר גדושה עבור כל אחד ואחד באשר הוא.

כבני תרבות, נקפיד שלא לצאת מן הבית בעודנו מלווים בצחנה נודפת, זאת בשל העובדה הפשוטה שזה לא נעים, לא מקובל ואף לא אנושי במידה מסוימת.

אם זה היחס שלנו לצחנה גשמית, לסירחון הבא והולך ואשר כל כולו נובע מהצטברות טינופת חומרית, על אחת כמה וכמה עלינו להיזהר לבל ידבק בנו מאומה מן הצחנה הרוחנית, זו העולה ונודפת למרחקים, הנובעת כתוצאה ממעשים שאינם כשרים וראויים לבניו אהוביו של מקום.

עד כמה עלינו להקפיד כי ידבק בנו אך ורק ניחוח קסום, ענוג ומעודן שמקורו בגן עדן של מעלה, אותו ריח נפלא הדבק בכל הזוכה להתעלות בדרכי התורה והקדושה ולקיים את רצון קונו באמת ובתמים.

מאצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

על כך משיב רבנו באופן נחרץ, ואת תשובתו ניתן לתרגם לשפה המדוברת ולסכם במשפטים ספורים, קצרים וברורים: אין, ולא תהיה אף דרך בה ניתן יהיה להעלות את ניצוצות הקדושה ובכך להשלים את תכלית הבריאה.

וכך כותב רבנו: "וְאִין מְצִיאוֹת לְהַשְׁגָּה זוֹ זולת בְּאַמְצָעוֹת הַתּוֹרָה, כְּאַמְרָם (קידושין שם): 'אִם פָּגַע בְּךָ מַגּוּל זֶה מִשְׁכְּהוֹ לְבַיִת הַמְּדֻרָשׁ, וְכֵן אָמְרוּ (שם): 'אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרָאֲתִי לָכֶם יֵצֵר הָרַע בְּרָאֲתִי לוֹ תִבְלִין שֶׁהִיא הַתּוֹרָה'".

אולי תנסה את הדלת?

נחשוב על אדם שנקלע למצב ביש. הוא ממחר לסדר יומו, מקטורנו כבר מונח על כתפיו ואת עניבתו ידו כבר מהדקת במרץ, כוס הקפה בידו ומפתחת הרכב מקרקשים ביד השנייה. הוא שולח את רגלו קדימה, מנסה לצאת, אך נתקע בחומה בצורה.

'נתקעתי בבית' הוא מבין להוותו, אך לא אומר נואש.

הוא מנסה שוב ושוב, ואם לא בכח - עם עוד יותר כח. דפיקות ומהלומות, מברגים ושאר כלי עבודה נרתמים כולם גם יחד לפתרון המצב, ואין.

ברוב יאושו מתיישב האיש על הרצפה, ראשו מורכן והוא כמעט מרים ידיים, אלא שאז הוא נזכר שישנה עוד אופציה.

הוא ניגש אל הדלת, ופותח אותה, על מנת לצאת מהחדר, מתברר לחלמאי, יש לנקוט בפעולה האחת והיחידה המאפשרת זאת - ללחוץ על הידית ולפתוח את הדלת. לא יעילו מהלומות על הקיר ולא שריטת הדלת באמצעות מברג. פשוט לפתוח.

בדבריו מביא רבנו את דברי חז"ל, נביאם כאן במלואם: "משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו, ואמר לו: בני, כל זמן שהרטיה זו על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך, ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא, ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי [מוגלה ופצעים].

"כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל, בני! בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו, שנאמר (בראשית ד, ז): "הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֲתָ", ואם אין אתם עוסקין בתורה - אתם נמסרים בידו, שנאמר (שם): "לִפְתַּח חֲטָאת רִבְּץ".

אין דרכים עוקפות, אין קיצורי דרך ולא תיתכן אף אפשרות אחרת, יצירתית ככל שתהיה, לגבור על היצר וכוחותיו ואף ליטול בחזרה את הניצוצות שעשק מעמנו. רק דרך אחת ויחידה ישנה, עליה מעידים חז"ל: בראתי יצר הרע - ובראתי לו תורה תבלין!

שיבי אור ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

ידועים דברי המחבר בשלחן ערוך (א"ח א, א): "ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש". דא עקא, ככל שאנו מתרחקים מהחורבן, ככל שירידת הדורות משפיעה ואנו נסחפים אחר קשיי וטרדות היום-יום, צרכי החומר ומרוץ החיים, הופכת הלכה זו - כן, הלכה לכל דבר וענין, למעט רחוקה מהשגתנו.

הבה נתבונן בדברי רבנו בפרשה (ו, ב), הממשיל את הפרשה לענין הגלות והנחמה, השעבוד והגאולה העתידית, וכך כותב רבנו במר לבו: "וּבְדֶרֶךְ רִמֹּז תִּרְמֹז כָּל הַפְּרָשָׁה עַל גְּלוֹת הָאֲחֵרוֹן שְׁאֵנוּ בוֹ, לְנַחֲמֵנוּ מִעֲצָבוֹן נַפְשָׁנוּ, כִּי כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַנֶּה הַנַּחֵם נִפְשׁוֹ בְּרָאוֹת אֲרֶךְ הַגְּלוֹת. נִרְאָה לָמִי דוּמָה, לְמִצְרַיִם ת' [שנה], לְבָבֵל ע', לְשִׁנְיָהּ יַחַד ת"ע, וְהֵן הַיּוֹם אֶלֶף וְתַרְעֵב מֵה אֵיחָל עוֹד".

הגעועו, הכאב והיגון הקורר זועקים מכל מילה בדבריו הקדושים, ואנו כמו יכולים לשמוע את האור החיים הקדוש מקונן על השכינה השרויה בגלות ארוכה וקשה ממשוא. מייחל לגאולתה וגאולת בניה.

מי יתן ויתעורר לבבנו אף אנו להתחבר ולו כמעט לאותה תחושה של חסר, של שכול ויגון על חורבן בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

ניצב לו יהודי שבור לב על הציון המצוינת, חלקת קבורתו של איש האלקים האור החיים הקדוש, והעתיר בתחינה בדמעות שלישי.

זה לו עשור ואף יותר מעת נישואיו, ועודנו מצפה בכליון עיניים לפרי בטן. את דרכי ההשתדלות הטבעית מיצה זה מכבר, ואדרבה רק מפח נפש ואכזבה מרה היו מנת חלקו ככל שחלפו השנים ולנוכח תחזיותיהם הקודרות של הרופאים, אשר קבעו פה אחד כי בדרך הטבע אין כל סיכוי כי יזכה האיש לזרע של קיימא.

השאיפה האדירה שלו להותיר אחריו זרע ברך ה', הכמיהה לקבל 'קדישיל' משלו שימשיך את שלשלת הדורות ויצעד בדרך ישראל סבא, לא נטשו אותו אף לא לרגע. כך מצא את עצמו שופך את מר לבו במקום הקדוש והנודע בסגולתו לפעול ישועות מעל דרך הטבע.

לא נחה רוחו בקרבו של האיש, עד שבסערת נפשו קיבל על עצמו בו במקום כי אם יזכה להיפקד בדבר ישועה ורחמים וייוולד לו בן זכר, הרי שייקרא שמו בישראל 'חיים' על שמו של רבנו הקדוש. הישועה המצופה, למותר לציין, לא התממהמה לבוא. לא חלפה כי אם שנה תמימה, והנה האיש אווזו ברך הנולד שזה עתה הפציע לאוויר העולם ועיניו שטופות בדמעות גיל, בכי של הודיה ושבח להשי"ת סוחף את כל ישותו.

דא עקא, רבות מחשבות בלב איש, ולהוותו של האיש התברר כי לא תמיד פועלות התוכניות כמצופה. העובדה שהיתה ברורה לו מזה חודשים ארוכים - כי הרך הנולד מעוטר יהיה בשמו הקדוש של רבנו, נתקלה זה עתה באתגר לא צפוי.

זקנו של אבי הילד התסלק לבית עולמו אך לאחרונה. היה ברור לו כי יילב בין שני השמות וכי ייקרא על שם רבנו הקדוש ועל שם סבו גם יחד, אולם הוא התחבט רבות בנוגע לסוגיית סדר שמות הילד - האם 'חיים' ואחריו שם הסב, או שמא להיפך.

לא ידע האיש להשית עצות בנפשו, והוא הועיד את פעמיו את קודש הקודשים שבתל-אביב, הלא הוא הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע. רק הרבי הקדוש, ידע האיש, יוכל להכריע עבורו בשאלה כה גורלית.

הרבי, לעומת זאת, הפתיע אותו בתגובתו. 'האור החיים הקדוש היה מלאך אלקים צב-אות' התבטא הרבי מתוך יראה ורעד, 'ואת שמו של המלאך אתה רוצה לצרף - עם שם אדם?'

התשובה היתה ברורה. לא נותר מקום לספק, והרך הנימול זכה להיקשר בשמו של רבנו, וייקרא שמו בישראל: חיים.

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

משפט אחד אותו כותב רבנו האור החיים בפרשה, בביאורו לפסוק (ו, כ): 'וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּפֶשֶׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְטָמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיךָ', יש בו כדי לזעזע כל אחד ואחד ולהוכיח את האדם מנה אחת אפיים.

בבואו לבאר מדוע נקטה התורה הקדושה בלשון 'הַנֶּפֶשׁ', מדגיש רבנו את ההלכה הפשוטה כי העונש המושט על האדם החוטא בכך - מותנה בכך שיעבור על כך מתוך שאט נפש ובידיעה ברורה. זאת, כלשונו: "כִּי הַנֶּפֶשׁ יוֹרָה אֶל הַהֶרֶגֶשׁ וְלִמְנִיעַת הַהֶעֱלָמוֹת".

כל אדם מישראל, כמובא בקדמונים, ניהן בנפש, רוח ונשמה.

אין ביכולתנו, מעוטי ההשגה ופשוטי המדרגה, לעמוד על טיב ההבדל בין בחינות אלה, כמו גם על הבחינות הנוספות והמרומומות יותר - חיה ויחידה. אולם ככל שהדבר נוגע לאלינו, במישור הפשוט והמעשי יותר של הדברים וכחומר למחשבה, הבה ניתן את הדעת לעובדה הפשוטה עליה אין עוררין

- כי אנו בעלי נפש. עצם קיומה של הנפש, על פי דברי האור החיים הללו, מהווה טענה ניצחת כנגד כל תירוץ אפשרי ומונעת נימוקים בסגנון 'לא ידעתי'. לא בנוגע להלכות והליכות, לא כשמדובר ברבדים הפנימיים יותר של הנפש וההיצמדות לדרכי רבותינו הקדושים.

בבואנו להתמודד מול כוחות היצר ולגבור עליו, להתעלות במעלות הקדושה ועבודת השי"ת ולהגביר חיילים בתורה, נשים זאת תמיד לנגד עינינו ונזכור - בעלי נפש אנחנו! אנו יודעים, אנו מבינים ומשיגים, ועלינו לעמוד ברף הנדרש מאיתנו.

וכבר התבטא על זו הדרך אחד מגדולי הדורות אודות אלה שדבקו במורי דרך תועים ומתעים אשר סללו לעצם דרך תחתית ולמגינת לב הנחילו אותה לרבים, כי בהתייצבם לפני בית דין של מעלה יטענו כי לא ידעו כי הרוו את צימאונם מבורות נשברים המלאי נחשים ועקרבים. או אז יטענו מולם בשמים: **ידעתם, ובכל זאת המשכתם בדרככם!**

גם אתם זכותם לישועה זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או בנדרים פלוס - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

השגחת השם ורפואתו בזכות לימוד ספר אור החיים הקדוש

לפני כשנה הבחנתי בנפישות קלה באזור הכתף. בתחילה לא ייחסתי לכך חשיבות רבה, אך עם חלוף הזמן, הנפישות הלכה וגדלה, העור במקום החל להאדים, והכאב הפך מוחשי ומטריד. למרות אי-הנחות, ניסיתי להמשיך בשגרת חיי, עד שהמצב כבר לא איפשר זאת.

בלית ברירה, פניתי לרופא. לאחר בדיקה ראשונית, הוא הביט בי בדאגה וקבע שעליי לעבור סדרת צילומים ובדיקות מעמיקות. לא עבר זמן רב, וכבר התעוררה בקרב הרופאים חשדה מדאיגה - ייתכן שמדובר בגידול רח"ל, ולדבריו, המצב עשוי לדרוש ניתוח מסובך. יתרה מזו, הבדיקות הראו כי ייתכן קשר בין הממצא לכלי הדם או ללב, מה שרק העצים את הדאגה והחרדה.

באותם רגעים, עמדתי בפני ניסיון לא פשוט. המחשבות התרוצצו - מה יהיה? כיצד עליי לפעול? ואז, מתוך אמונה וביטחון בה', קיבלתי על עצמי קבלה קדושה: ללמוד בכל יום קטע מספר אור החיים הקדוש. בפרשת בועלותך על הפסוק "א-ל נא רפא נא לה". שם מבאר רבי חיים בן עטר זי"ע את כפל הלשון במילה "נא" - שפעם אחת פירושה תחינה ובקשה לרפואה, אך בפעם השנייה פירושה "עכשיו", כלומר שהרפואה תבוא תכף ומיד, ללא עיכובים.

כמו כן, החלטתי להוסיף עוד קטע לימוד מתוך פרשת עקב על הפסוק "והסיר ה' ממך כל חולי". שם מסביר האור החיים הקדוש שאין לראות את המחלות ואת הרפואות כתלויות בטבע או בתהליכים גשמיים בלבד, אלא הכול תלוי בהשגחתו הפרטית של בורא עולם, שהוא לבדו שולח מחלה והוא לבדו שולח רפואה.

מאותו יום שבו התחלתי ללמוד את דברי קדשו הקדושים בכוונה ובאמונה, הוספתי תפילה קצרה שתצא מלב שבור: שהקב"ה יישלח לי רפואה שלמה בזכות לימוד הספר הקדוש, כפי שלימד אותנו האור החיים שאין לרפואה שום מגבלות, לא של זמן ולא של טבע.

והנה - בחסדי שמים, החלו להתחולל פלאים. מיום ליום חשתי שיפור, הנפישות הלכה וקטנה, הכאב פחת, והעור חזר למצבו התקין. בתוך זמן לא רב, הנפישות פשוט נעלמה, כלא הייתה. כל זה קרה מבלי שעברתי שום טיפול רפואי או התערבות חיצונית - רק בזכות התורה, האמונה והתפילה.

הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו! מי כא-לוהינו עושה נפלאות לבדו!

ח.א. - ירושלים

מתיבתא אור החיים

שבא לירושלים להקריב קרבן חטאת על חטאו בשוגג ונתכפר על השוגג שוב לא היה בא עון לידו עד שיעבור עוד הפעם עבירת שוגג ולפי"ו מובן היטב כוונת מרן שליט"א שהיה מביא קרבן אחר על חטאו של שוגג ונתכפר לו בירושלים מקום הבאת הקרבנות, ומש"ה לא לן ובידו עון כיון תמיד של שחר ה' מציל אותו שלא לעבור בשוגג, וא"כ אי אפשר לו לעבור עון של מויד, ולפי"ו לא ה' קרבן תמיד עיקרו לכפרת דא"כ אם לא ה' עיכוב כדי שיוכל להקריב שאר הקרבנות לא היה מחויבין לבזבז כל הונם עבור הכבש של תמיד וזה פשוט. והנה כוונת האוה"ח במה שכתב דעכשיו דמעכב צריכין ישראל לתת ממון רב בכבש לצד שאין מציאות להקריב עד שיקדים עכ"ל, היינו כיון דיוכל להשיג עבור ממון רב נחשב אצל ציבור כאלו יש כבש ובעת שיש כבש שוב מעכב ודוקא היכי דאין משיגים גם עבור ממון רב אז אין מעכב וכמבואר בערכין דף י"א ע"ב לאחר שבטל התמיד בי"ז בתמוז ה' מקריבין בן בקר באקראי בעלמא דאתרמי להו פירש"י שלא ה' להם כבשים מחמת צארים על ירושלים ואתרמי בן בקר שאינו ראוי לתמיד וראוי לעולת נדבה עיי"ש, דשפיר בליכא שום עצה להשיג גם עבור ממון רב אז יוכלו להקריב שאר קרבנות כיון דאין נחשב קודם לתמיד דגם לאח"כ לא ה' מקריבין קרבן תמיד אז שפיר אינו מעכב, אבל היכי דמשיגין עבור כסף חשוב כאילו יש כבש. ורא"ל לזה דכל הטעם דאין צרי לכוזב הון רב יותר מחומש מלאה עבור מצוה הוא משום שמא יצטרך לבריות, ובירושלמי פ"ג מגיטין בסופו איתא דציבור לא מיעני וא"כ ליכא חשש הזה שמא יצטרכו לבריות, לכן שפיר מחויבין ליתן ממון רב ושוב נחשב כאילו יש כבש, אך כל זה אם משיגים עבור ממון רב כמו במצור שנתנו קופה מלאה זהו עבור כבש, אבל בשעה שהי' צרים ואין יוצא ואין בא כדפירש"י ולא ה' בנמצא כלל, וא"כ אם אתרמי להו בן בקר שפיר הקריבו דלא חשוב קודם לתמיד כיון דאי אפשר להקריב כלל קרבן תמיד, שוב ראיתי בשפת אמת למרן אדמו"ר מגור זצ"ל בזבחים שרק עשירי ליישב קו' תוס' שם ד"ה כל התדיר וז"ל דנ"מ באם אין להם כבש לתמיד דלא שייך קדימה לתדיר רק אם שניהם לפנינו, אבל כשאין כבש לתמיד אין לבטל חטאת וקרבן אחר רק מטעם עולה ראשונה צריכין להמתין עד שיביאו כבש לתמיד, מיהו אם כל היום לא נמצא כבש אפשר דלא שייך טעם עולה ראשונה והוי כמו דיעבד עיי"ש דהוא ממש כדברינו וכש"ס ערכין הנ"ל, ולזה מודה גם האור החיים עד שאני תמה על בעל המגיה שם שהביא דברי האוה"ח הנ"ל וכתב עליו דדבריו תמוהים מש"ס מפורש בערכין הנ"ל, ולע"ד אין שום תמיהה דבהאי גוונא גם אור החיים מודה וזה ברור.

הכלי חמדה. ובברכת שמעון הקשה לפי הדיעות שהקדמת תמיד של שחר היא למצוה ולא לעיכובא (ראה משנה למלך תמידין ומוספין פ"א ה"ג), מודע באמת פירוז ישראל כ"כ הרבה ממון על הקרבת התמיד, והלא אין העיכוב הזה אלא מצוה בעלמא, ותירץ על פי מה שהעלה הפתחי תשובה (זי"ד סי' לא סק"ב) עפ"י דברי הגרע"א דאם יש שאלה בבהמה שהדין להקל בהפסד מרובה, מ"מ אם היא בהמת שותפין, שלכל אחד ואחד ההפסד שמגיע לחלקו לא הוי הפסד מרובה, אין להקל, ולפי"ז בקרבן התמיד אע"פ שנתנו בשבילו קופה על דינרי זהב מ"מ הרי זה היה מכלל ישראל וא"כ לכל אחד ואחד אין זה נחשב לפיזור גדול כ"כ. עיי"ש.

ובספר נחלת יעקב יהושע (להגאון רבי יעקב יהושע פרומאן) כתב: אני תמה על דברים הללו, דאנה מצא במצוה היא רק כלתחילה שיהיה צריך לבזבז כל ממון, ושפיר כתב האור החיים שאם לא היה עיכוב גם בדיעבד אם לא הקריב ברישא קרבן תמיד לא היו נותנים כל הפלגה בכבש אחד, אלא ע"כ ראי' מכאן דיש עיכוב, וכן כתב המל"מ דמשמע מאיזה מקומות לעכב, ובפרט דהאוה"ח הביא תוספתא מפורשת לעכב. ומ"ש הכלי חמדה מחמת דהוא כפרה עבור כל ישראל צריך ליתן כל הון גם זה אינו ברור ושמעתי בעצמי מפה מרן הגה"ק אדמו"ר מגור (האמרי אמת) שליט"א, בשנת רוממות לפ"ק שהקשה על מאמרם הנ"ל לא לן אדם בירושלים ובידו עון משום תמיד ה' מכפר, אמאי נקט דוקא ירושלים והלא היה מכפר על כל ישראל קרבן התמיד אף למי שלא לן בירושלים ותירץ דבאמת ה' מכפר רק על מי שלן בירושלים דוקא שהיה במעמד הקרבנות אבל מי שדר רחוק ולא ה' במעמדות לא ה' מתכפר, ועוד אמר דעל עיקר חטאו ה' צריך להביא קרבן אחר עכ"ל וי"ל דבאמת יש להבין דברי ה"ר לא לן אדם בירושלים ובידו עון והלא עון הוא מויד ואינו מתכפר בקרבן וצ"ל כמ"ש האלשיך דכל מויד בא מחמת שעבר מקודם עבירה של שוגג ומי

כתב רבינו (ויקרא ו ב): צו את אהרן. אמרו ז"ל בתורת כהנים אין צו אלא זרוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר וכו' כל מקום שיש חסרון כ"ס עד כאן וכו'. עוד נראה כי חסרון כ"ס הוא לצד שמצות עולת תמיד עשה בה הכתוב דבר גדול דכתיב (פסוק ה') 'ובער עליה הכהן וגו' וערך עליה העולה, ותנו רבנן בתורת כהנים מנין שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר עליה העולה עד כאן. ותניא בתוספתא דפסחים (פ"ד) כל הקדשים שהקריבין קודם לתמיד של שחר וכו' פסולים וכו' עד כאן, הא למדת אם אין עולה כל הנעשה קודם לה פסול, ומזה ישתלשלו דברים רבים שיש בהם חסרון כ"ס, הרי שהביא כבש בן שנתו ואם היה מקריבו סמוך להבאתו היה כשר ולצד שאומרים לו עמוד (ע"ד) שיקרב תמיד של שחר הרי זה הפסידו בשהיית שעה אחת, כי מונין שעות לקדשים, כדאיתא בפרק ב' דזבחים (כה): ובפרק על אלו מומין (בכורות לט), וכן משכחת לה אם קמץ והקטיר קודם הרי זה פסול, גם משכחת לה שיהיה זמן שלא היה להם כבשים להקריב בזמן שהיתה ירושלים במצור ואין מציאות לעבודת בית אלהינו להקריב קרבן מהקרבנות הבאים משאר בעלי חיים והמנחות והקטורת וצריכין ישראל לתת ממון רב בכבש לצד שאין מציאות להקריב עד שיקדים. וכן תמצא (ב"ק פב): שהיו משלשין להם קופה מלאה דינרי זהב בעד כבש אחד ואין לך חסרון כ"ס גדול מזה, ואולי שאם לא היה העיכוב הנזכר לא היו נותנים כל הפלגה בכבש אחד בכל יום, ובפרט מונסי גבוה.

ובכלי חמדה הקשה ז"ל: אינו מובן כלל דהרי בכל מצות עשה ובפרט קרבן תמיד דהוא מצות עשה לכל ישראל ומכפר על כל ישראל, בודאי דכל הון היו ישראל נותנין לקיים המצות עשה. עכ"ל. והנה דעת הכלי חמדה היא דעל קרבן שהוא לצורך גבוה מחויב למסור את כל ממון, וכן כתב בפרשת יצא דזה אינו בגדר שגדרו חז"ל דמצות עשה עד שליש בממונו. דקרבן שהוא לגבוה שפיר י"ל דחייב ליתן כל ממון, וביאר דבריו על פי מש"כ הרשב"א בתשובה (סי' יח) הטעם שאין מברכין על נתינת תרומה כיון דמשלך הכל ומיידך נתנו לך, ומה שנתנו לגבוה אינו בגדר נותן משלו, ולכן ה"ה קרבנות שהוא חייב לגבוה אינו בגדר זה שהיה תליא בשליש ממנו או ביותר משליש כיון דמשלך הכל [ורא שם שכתב הכלי חמדה ששלח תשובה זו לבעל החלוקת יואב] וכתב לו החלוקת יואב' לדחות ראייתו עיי"ש]. אמנם, בברכת שמעון כתב כאן בביאור דברי רבינו דעל קיום מצות עשה אין צריך לפזר כל ממון ולכן אם לא היה בזה עיכוב והשבתה של כל העבודה במקדש, לא היו נותנים כל הפלגה בעד קיום מצוה זו. וראה עוד בספר עולת תמיד (פ"ג הערה לב) שדן בדברי

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמדויקו מבית מתיבתא

רבנו האור החיים מזכיר בדבריו כי הלשון 'מְנַחֵה' משמעותה - נחת. מה פירוש המושג 'נחת' בהקשר זה?

(א) הטיה לטובה, הנחיה, כמו שנאמר (שמות לב, לד): "נְחַתְּ אֶת הָעָם".

(ב) קורת רוח, כנאמר בברכת יששכר (בראשית מט, טו): "וַיֵּרָא מְנַחֵה פִי טוֹב".

(ג) דורון ומתנה, על דרך האמור ביעקב אבינו (בראשית לב, ט): "מְנַחֵה הוּא שְׁלוּחָה".

תשובה מגיליון קודם: תשובה ב - כנגד חטאה של נפש האדם, אשר הושבע טרם שירד לעולם 'יהיה צדיק' ועבר על כך.

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'זבחת בחיים' ושם הפרשה. 3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם. בין שלוחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה
בגיליון פר' בא:
ה' זאב יהודה
אליאס, חיפה

מחברים להיום
לשמיעת שיטורים ודרשות
חיגור: 02-803-9999

